

Πώς λειτουργεί η αστυνομική τάξη; Ο Αγώνας Ανταμά Τραορέ

Ο Αγώνας Ανταμά

Ασά Τραορέ

Ο Αγώνας Ανταμά δεν είναι μόνο αγώνας της οικογένειας Τραορέ. Ο θάνατος του αδελφού μου είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα μιας βαθιάς δυσφορίας σε μια Γαλλία που δεν πάει καθόλου καλά.

Στις 19 Ιουλίου 2016, ο αδελφός μου πέθανε κάτω απ' το βάρος τριών χωροφυλάκων κι ενός συστήματος. Πέθανε επειδή λεγόταν Ανταμά Τραορέ (Adama Traoré), επειδή ήταν μαύρος, επειδή ζούσε σε μια λαϊκή συνοικία. Πέθανε εξαιτίας όλων των κρατικών και κοινωνικών κατασκευών σε σχέση με τις λαϊκές συνοικίες κι αυτά τ' αγόρια. Όλο αυτό είναι που θέλουμε ν' αλλάξουμε.

Ο Αγώνας Ανταμά είναι ένας αγώνας ενάντια στην άσχημη Γαλλία: ο Ανταμά Τραορέ σκοτώθηκε, τέσσερα αδέλφια του Ανταμά Τραορέ φυλακίστηκαν. Ο Ανταμά είναι στο νεκροταφείο του Μπαμακό κι οι αδελφοί του φυλακισμένοι στο Ονί, στο Μπουά-ντ' Αρσί, στο Μω, στο Βιλπέντ, στο Φλερύ. Δεν έχουμε επιλογή· είναι αδύνατον να παραμείνουμε θεατές αυτού που βιώνουμε. Κανένας πολίτης δεν μπορεί να συνεχίσει να ζει σαν να μην έχει συμβεί τίποτα – χωρίς να τον θίγει, χωρίς να τον αγγίζει μέσα του ό,τι έχει συμβεί, χωρίς να πει: Κάτι πρέπει να κάνουμε. Δεν πάει άλλο. Σήμερα, είμαστε σε μια χώρα που πάει χάλια. Η Γαλλία διαιρεί το λαό της: ένα μέρος είναι καταπιεσμένο κι ένα ανακουφισμένο.

Η Γαλλία έχει πρόβλημα με την αστυνομία και τη χωροφυλακή. Αυτό το πρόβλημα είναι αναπόσπαστο κομμάτι του Αγώνα Ανταμά. Η νεολαία είναι αναπόσπαστο κομμάτι του Αγώνα Ανταμά. Η αποικιοκρατία είναι αναπόσπαστο κομμάτι του Αγώνα Ανταμά. Ο ρατσισμός είναι αναπόσπαστο κομμάτι του Αγώνα Ανταμά. Η δημοκρατία είναι αναπόσπαστο κομμάτι του Αγώνα Ανταμά. Το σχολείο είναι αναπόσπαστο κομμάτι του Αγώνα Ανταμά.

Στον Αγώνα Ανταμά μιλάμε για τις λαϊκές συνοικίες, τα νεαρά αγόρια, την αστυνομία και τη χωροφυλακή, το ρατσισμό, την επισφάλεια. Μιλάμε για τη βία. Όλα αυτά αφορούν την κοινωνία. Δεν αφορούν μόνο τον Ανταμά Τραορέ, δεν αφορούν μόνο την οικογένεια Τραορέ. Αυτό που έζησε ο αδελφός μου εκείνη τη μέρα άλλοι το ζουν ακόμα και, δυστυχώς, το έζησαν κι άλλοι στο παρελθόν.

Αυτός ο αγώνας δεν αφορά μόνο εμάς.

Ένας λευκός πληθυσμός που κατοικεί κυρίως στα κέντρα των πόλεων έπεσε πρόσφατα θύμα αστυνομικής βίας κατά τη διάρκεια των κινητοποιήσεων ενάντια στον εργατικό νόμο ή του κινήματος των Κίτρινων γιλέκων. Αυτή η βία όμως επικρατεί εδώ και χρόνια στις λαϊκές συνοικίες. Δεν είναι τωρινή.

Όταν παλεύουμε, δεν παλεύουμε μόνο για τον Ανταμά Τραορέ. Παλεύουμε για όλους τους Ανταμά Τραορέ. Εγώ θέλω να δικαιωθεί ο αδελφός μου. Θέλω όμως και ν' αμφισβητηθεί το πώς λειτουργεί το σύστημα εδώ και δεκαετίες. Κι αυτό, δεν θα το κάνω μόνη μου.

Αυτό που κάνουμε είναι πολιτική: θέλουμε ν' αλλάξουμε το σύστημα. Αν είμαστε σήμερα εδώ, με το δικαίωμα να εκφραζόμαστε ελεύθερα και να λέμε αυτό που θέλουμε να πούμε, το οφείλουμε στους ανθρώπους που πάλεψαν γι' αυτό. Υπάρχουν άνθρωποι που πέθαναν για να μπορούμε εμείς να απολαμβάνουμε ορισμένα προνόμια, άνθρωποι που έκαναν μια επανάσταση για να μπορούμε εμείς να έχουμε δικαιώματα απέναντι σ' ένα κράτος που, το λέω ανοιχτά, φέρεται αντιδημοκρατικά.

Πρέπει το όνομα του Ανταμά να μας οδηγήσει σε όμορφα πράγματα, πρέπει το όνομα του Ανταμά να συνδυαστεί με αλλαγές, πρέπει το όνομα του Ανταμά να φέρει ανατροπές. Αυτός ο αγώνας θα κερδηθεί, όταν επαναφέρουμε σε ισορροπία αυτό το σύστημα. Όταν ισορροπήσουμε ξανά τα πράγματα.

.....
.....

Ρωγμές

Ζοφρουά ντε Λαγκανερί

Η γνωριμία μου με την Ασά Τραορέ είναι σχετικά πρόσφατη. Συναντηθήκαμε για πρώτη φορά τον Απρίλιο του 2017 σε μια δημόσια εκδήλωση. Μέχρι τότε, ζούσαμε σε δύο κόσμους χωριστούς, που οι κοινωνικές και φυλετικές λογικές διατηρούν επιμελώς σε απόσταση. Σίγουρα, προφανώς για την Ασά αλλά και για μένα, η ζωή μας θα ήταν πολύ πιο ευτυχισμένη αν δεν είχαμε αναγκαστεί ποτέ να συναντηθούμε.

Όμως, στις 19 Ιουλίου 2016 σκοτώθηκε ο Ανταμά Τραορέ. Λίγες ώρες νωρίτερα, έκανε ακόμα ποδήλατο. Φορούσε σορτς και καπέλο για τον ήλιο. Ήταν η μέρα των γενεθλίων του. Ετοιμαζόταν να τα γιορτάσει. Οι χωροφύλακες, ενεργώντας άσκοπα, θέλουν οπωσδήποτε να ελέγξουν τα στοιχεία του. Δεν έχει πάνω του την ταυτότητά του. Τρέπεται σε φυγή. Τον καταδιώκουν. Πεθαίνει από ασφυξία στο προαύλιο της Χωροφυλακής του Περσάν, στο Βαλ-ντ' Ουάζ, φέροντας χειροπέδες.

Τότε ήταν η πρώτη φορά που άκουσα το όνομά του. Πολύ γρήγορα, τις επόμενες μέρες, άκουσα επίσης το όνομα της Ασά Τραορέ. Η οργή, η διαμαρτυρία, η εξέγερση εκφράζονταν στο δρόμο. Τότε καθιερώθηκε ένα μέτωπο, μια ρωγμή: ο Αγώνας Ανταμά.

Κάθε κοινωνία έχει τις σκοτεινές της όψεις, τους χώρους της, τις ανθρώπινες ζωές της και τα προβλήματά της που είναι κατά κάποιο τρόπο απωθημένα από τη δημόσια και πολιτισμική δυνατότητα αντίληψής τους. Δεν είναι απλώς απόντα από το ορατό· έχουν καταστεί απόντα, συνειδητά αποκλεισμένα από ένα κοινωνικό εντός που συγκροτείται πάνω στον συστατικό για αυτό αποκλεισμό ενός συγκεκριμένου εκτός. Μπορούμε να ζούμε σε αυτό τον κόσμο και να πιστεύουμε στους θεσμούς και τις υποστηρικτικές τους ιδεολογίες μόνο εάν ορισμένες πραγματικότητες απωθούνται σε μια ζώνη μη ορατότητας.

Όταν αντιλαμβανόμαστε πλήρως αυτές τις πραγματικότητες, βλέπουμε υπό άλλο πρίσμα τόσο τον κόσμο όσο και την πραγματική λειτουργία των θεσμών. Η περιγραφή αυτών των πραγματικοτήτων δεν συνεπάγεται μόνο την επέκταση της σφαίρας του ορατού· εγκαλεί τον κόσμο ως προς τη σύστασή του αυτή καθαυτή, μας φέρνει αντιμέτωπους με τα προνόμια που απολαμβάνουμε, συνειδητά ή μη, και τους αλληλένδετους με αυτά διωκτικούς μηχανισμούς (π.χ. η απλή δυνατότητα του να μπορούμε να περπατάμε στο δρόμο χωρίς να δεχόμαστε ή να φοβόμαστε ότι θα δεχτούμε έλεγχο στοιχείων).

Ο Ανταμά Τραορέ πέθανε ύστερα από μια επιχείρηση της χωροφυλακής στην πόλη του και ένα ρατσιστικό έλεγχο στοιχείων. Αυτό που συμβαίνει στις λαϊκές συνοικίες, κυρίως για τους νεαρούς μαύρους και Άραβες, είναι ότι η δράση της αστυνομίας και της χωροφυλακής σε αυτές τις περιοχές συνιστά μία από τις ισχυρότερες σκοτεινές όψεις της κοινωνίας μας. Σκοτεινή όψη παράδοξη, καθώς η αστυνομική βία γίνεται συχνά πρωτοσέλιδο και σε τακτά διαστήματα απασχολεί πολύ τα ΜΜΕ. Το να μιλάμε όμως για αυτή τη βία σαν να πρόκειται για χρονικά περιχαρακωμένα τυχαία γεγονότα δεν μας επιτρέπει να αντιληφθούμε την πραγματικότητα, ούτε την ένταξη αυτών των γεγονότων σε μια καθημερινότητα, σε μια ρουτίνα. Όταν προσεγγίζουμε αυτά τα θέματα περιστασιακά, δεν τους προσδίδουμε ορατότητα. Η στάση αυτή είναι αναπόσπαστο μέρος της οργάνωσης ενός συστήματος λήθης (οι ιστορίες εμφανίζονται και μετά εξαφανίζονται) που συμβάλλει στην άγνοιά μας. Υπάρχουν τρόποι να εκφέρεται λόγος για ορισμένα θέματα, οι οποίοι επιτρέπουν να μην εκφέρεται ουσιαστικά λόγος για αυτά: ο κυρίαρχος δημόσιος λόγος για τις δυνάμεις καταστολής και τα αφηγήματα που προτείνονται για τα περιστατικά όπου αυτές εμπλέκονται καλύπτουν με ιδιαίτερα διεστραμμένο τρόπο τη μορφή των πρακτικών άσκησης εξουσίας και ελέγχου του ανθρώπινου βίου.

Όταν μιλάμε για αστυνομική βία, μιλάμε πρώτα απ' όλα για νεκρούς και για θανατηφόρες επιθέσεις. Μερικές φορές, ορισμένοι εκπλήσσονται από την οργή που προκαλούν οι δυνάμεις καταστολής στις λαϊκές συνοικίες. Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε ποτέ ότι, όταν μιλάμε για αυτό το θέμα, μιλάμε για ανθρώπους που πεθαίνουν ή φοβούνται πως θα πεθάνουν. Μερικές φορές, έχω την εντύπωση ότι ο κόσμος δεν το συνειδητοποιεί: ο Ανταμά Τραορέ είναι νεκρός. Ο αδελφός σου είναι νεκρός.

Είναι πολύ σπάνιο να μιλάμε για νεκρούς εξαιτίας ενός θεσμού ή δημόσιων λειτουργιών των οποίων η επίσημη αποστολή είναι ωστόσο «η προστασία του πληθυσμού».

Στη Γαλλία δεν υπάρχουν επίσημα στατιστικά στοιχεία για τους θανάτους που έχουν προκληθεί από την αστυνομία και τη χωροφυλακή. Έχει ασκηθεί συχνά κριτική για αυτή την απουσία στατιστικών στοιχείων θεωρώντας ότι, εάν γνωρίζαμε, η κατάσταση θα άλλαζε, αλλά το παράδειγμα των ΗΠΑ δείχνει ότι ένα φαινόμενο δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση μόνο και μόνο επειδή είναι γνωστό και μετρήσιμο.

Τα στατιστικά στοιχεία που έχουμε στη διάθεσή μας στη Γαλλία προέρχονται από καταμετρήσεις που γίνονται από ενημερωτικές ιστοσελίδες ή παρατηρητήρια, οι οποίες υποκαταγράφουν την πραγματικότητα, καθώς ορισμένα περιστατικά δεν γίνονται ποτέ δημόσια γνωστά. Υπολογίζεται ότι προκαλείται ένας τουλάχιστον θάνατος το μήνα λόγω της επιχειρησιακής δράσης των δυνάμεων καταστολής. Ξέρουμε δε ότι, στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων, τα θύματα είναι νεαροί μαύροι και Άραβες.

Ορισμένα ονόματα έχουν σημαδέψει τη συλλογική μνήμη: ο 22χρονος Μαλίκ Ουσεκίν χτυπήθηκε μέχρι θανάτου από αστυνομικούς το 1986 ενώ επέστρεφε ειρηνικά σπίτι του στο 6ο διαμέρισμα του Παρισιού· ο 17χρονος Ζιέντ και ο 15χρονος Μπουνά πέθαναν από ηλεκτροπληξία το 2005 πέφτοντας πάνω σε μετασχηματιστή ηλεκτρικού υποσταθμού στο Κλισί-σου-Μπουά, καθώς προσπαθούσαν να αποφύγουν ένα αστυνομικό μπλόκο και οι αστυνομικοί δεν τους βοήθησαν, λέγοντας μεταξύ τους «αφού μπήκαν εκεί μέσα, θα το φάνε το κεφάλι τους.» Άλλα ονόματα είναι λιγότερο γνωστά, αλλά παραμένουν ζωντανά στις μνήμες όσων κινητοποιούνται για αυτά τα θέματα ή ζουν σε λαϊκές συνοικίες και μιλούν συχνά για αυτά, σαν να πρόκειται για το δικό τους θάνατο: ο 19χρονος Αμπντελγουαχάμπ Μπενιαχιά σκοτώθηκε από αστυνομικό στο Ομπερβιλιέ την ίδια μέρα με τον Μαλίκ Ουσεκίν, ενώ προσπαθούσε να σταματήσει μια συμπλοκή· ο 16χρονος Αμπντελκαντέρ Μπουζιάν σκοτώθηκε το 1997 από σφαίρα στον αυχένα· ο 25χρονος Λαμίν Ντιένγκ πέθανε το 2007 ακινητοποιημένος πρηνηδόν από πολλούς αστυνομικούς· ο 30χρονος Ουισάμ Ελ Γιαμνί πέθανε στις 9 Ιανουαρίου 2012, ύστερα από εννέα μέρες σε κώμα – είχε προσαχθεί σε αστυνομικό τμήμα του Κλερμόν-Φεράν, στο σώμα του εντοπίστηκαν κατάγματα και ίχνη στραγγαλισμού· ο 33χρονος Αμαντού Κουμέ πέθανε το 2015 εντός του αστυνομικού τμήματος του 5ου διαμερίσματος του Παρισιού, αφού είχε χειροπεδηθεί βίαια και του είχε γίνει κεφαλοκλείδωμα· ο 22χρονος Αμπουμπακάρ Φοφανά πυροβολήθηκε εξ επαφής τον Ιούλιο του 2018 από μέλος αστυνομικής διμοιρίας κατά τη διάρκεια ενός ελέγχου στοιχείων, ενώ ήταν μόνος του μέσα στο σταματημένο αυτοκίνητό του· ο 26χρονος Γκαγιέ Καμαρά σκοτώθηκε από την αστυνομία στις 17 Ιανουαρίου 2018 στο Επινέ-συρ-Σεν· ο 18χρονος Ματίς και ο 20χρονος Σελόμ παρασύρθηκαν το Δεκέμβριο του 2017 από διερχόμενο τρένο κοντά στο σιδηροδρομικό σταθμό της Λιλ, καθώς προσπαθούσαν να αποφύγουν μια ομάδα ειδικών δυνάμεων που είχε εισβάλει στη γειτονιά τους, το Σαιν-Μωρίς, κραδαίνοντας γκλοπ.

Όταν μιλάμε για αστυνομική βία, μιλάμε επίσης για τραυματισμούς, επιθέσεις και ελέγχους. Πολλοί κάτοικοι λαϊκών συνοικιών αναφέρουν πώς, με το που γίνονται έφηβοι –δώδεκα, δεκατριών ή

δεκατεσσάρων ετών-, η ζωή τους σημαδεύεται από επανειλημμένους ελέγχους στοιχείων, ελέγχους προσωπικών ειδών και καταδιώξεις, ενδεχομένως πολλές φορές την ίδια μέρα, που συνοδεύονται σχεδόν συστηματικά από χτυπήματα, ευτελιστικά ή ρατσιστικά σχόλια πάντα στον ενικό, σωματικούς ελέγχους, τεχνικές ακινητοποίησης. Αυτά συμβαίνουν σε τέτοιο βαθμό που ορισμένοι δημοσιογράφοι, που έκαναν επιτόπιες έρευνες, έλεγαν πως τους είχε εντυπωσιάσει το γεγονός ότι τα νεαρά αγόρια είχαν αρχίσει σταδιακά να θεωρούν φυσιολογικές αυτές τις επαφές με την αστυνομία και να μην τις αντιλαμβάνονται πλέον ως μορφές βίας που θα έπρεπε να καταγγεληθούν ή ως απαράδεκτες πραγματικότητες.

Όταν μιλάμε όμως για αστυνομική βία, μιλάμε τελικά για μια τάξη πραγμάτων και μια συγκεκριμένη σχέση με τον κόσμο. Οι κάτοικοι των λαϊκών συνοικιών, κυρίως οι νεαροί μαύροι και Άραβες, βιώνουν μια μόνιμη έκθεση στον έλεγχο ή τον ενδεχόμενο έλεγχο, στη σύλληψη ή την ενδεχόμενη σύλληψη, που επηρεάζει βαθιά τη σχέση τους με το δημόσιο χώρο, το κράτος, την περιοχή όπου ζουν, το ανήκειν. Αυτοί που η ζωή τους δομείται από την πανταχού παρουσία των δυνάμεων καταστολής και το φόβο της αστυνομικής επίθεσης έχουν ένα κοινό βίωμα που συγκροτεί τη βάση της ύπαρξης μιας συγκεκριμένης κοινωνικής και πολιτικής ομάδας. Κάθε νεκρός, κάθε περιστατικό αστυνομικής βίας που καλύπτεται δημοσιογραφικά αναβιώνει την προσωπική ανησυχία για τυχόν έλεγχο και κακοποίηση. Αυτή η αγωνία δεν είναι φανταστική. Βασίζεται στη γνώση των ονομάτων των προηγούμενων θυμάτων και στο φόβο για το ποιο θα είναι το επόμενο όνομα στη λίστα.

Δεν ζούμε όλοι στον ίδιο κόσμο, δεν υποκείμεθα όλοι στο ίδιο νομικό καθεστώς, ούτε μας διέπουν οι ίδιοι νόμοι ή η ίδια κυβερνητικότητα. Υπάρχουν πολυάριθμες διαιρέσεις σε μια κοινωνία. Ορισμένοι άνθρωποι στη σημερινή Γαλλία ζουν σε ένα κράτος σχεδόν αστυνομοκρατούμενο, υφίστανται μια αυτόνομη αστυνομική νομιμότητα που ρυθμίζει τη ζωή τους, την ελέγχει και την υποβάλλει σε μια αυθαίρετη και περιοριστική εξουσία, χωρίς δυνατότητα διαφυγής.

Το ζήτημα της αστυνομίας είναι κομβικής σημασίας, επειδή η κοινωνία διαιρείται επίσης ανάμεσα σε αυτούς που η-ύπαρξή-τους-στον-κόσμο καθορίζεται από τη σχέση τους με την αστυνομία και σε αυτούς όπου, αντίθετα, αυτό δεν ισχύει: μπορώ να περπατήσω στο δημόσιο χώρο χωρίς να κινδυνεύω να συλληφθώ, να κακοποιηθώ, ή μάλλον χωρίς να φοβάμαι ότι θα σκοτωθώ από την αστυνομία δεδομένου ότι αυτό συμβαίνει μια φορά το μήνα;

Είναι προφανές ότι η αστυνομική τάξη είναι αλληλένδετη, ως σύμπτωμα και αποτέλεσμα, με την κοινωνική τάξη, την πολιτική τάξη, την έννομη τάξη, την οικονομική τάξη και τη φυλετική τάξη. Η αστυνομική βία είναι η ορατή κορυφή ενός ολόκληρου συστήματος διαφόρων μορφών βίας των οποίων είναι εν μέρει εκδήλωση και συνέπεια· είναι αδύνατον να τις καταλάβουμε αποκόπτοντας τις μεν από τις δε. Το θέμα αυτό μας οδηγεί σε μια διαυγέστερη αντίληψη του κοινωνικού κόσμου - του σχολείου, του ρατσισμού, του δημόσιου χώρου, του κράτους δικαίου, της δικαιοσύνης. Ο θάνατος του Ανταμά Τραορέ εντάσσεται σε ένα σύστημα που είχε σκοτώσει άλλους νεαρούς πριν από αυτόν και σκότωσε και άλλους μετά από αυτόν. Ο Ανταμά πέθανε από ασφυξία. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι υπάρχει ένα ολόκληρο σύστημα ασφυξίας που επιβάλλεται στους νεαρούς μαύρους και Άραβες, από

την παιδική τους ηλικία, στο οποίο εμπλέκεται το σύνολο των θεσμών.

Το γεγονός ότι η αστυνομική τάξη εξαρτάται από την ευρύτερη τάξη πραγμάτων και δεν μπορεί να προσεγγιστεί μεμονωμένα δεν πρέπει όμως να μας κάνει να ξεχνάμε ότι δεν υπάρχει τίποτα το αυτόματο ή αναγκαίο στην αστυνομία. Η αστυνομία αποτελεί μια επιλογή του κράτους σχετικά με τη διαχείριση όλων των ζητημάτων που το αφορούν. Η αστυνομική τάξη εντάσσεται στην κοινωνική τάξη πραγμάτων, αλλά οι αστυνομικές συμπεριφορές δεν απορρέουν μηχανικά από την κοινωνική τάξη πραγμάτων. Η αστυνομία είναι μια ηθελημένη, σχεδιασμένη μορφή παρέμβασης στην κοινωνική τάξη πραγμάτων – έχουν διατυπωθεί δημόσια πολλές προτάσεις για τη δυνατότητα δημιουργίας εναλλακτικών τρόπων διαχείρισης των συγκρούσεων και της βίας.

Όταν μιλάμε στη Γαλλία για αστυνομική βία και ρατσισμό, σκεφτόμαστε αυθόρμητα τις ΗΠΑ, τα πασίγνωστα περιστατικά που έχουν συμβεί εκεί ή κινήματα όπως το Black Lives Matter. Το βιβλίο αυτό δείχνει μέχρι ποίου σημείου η αστυνομική βία και ο ρατσισμός αποτελούν επίσης αναπόσπαστο μέρος της γαλλικής ιστορίας· οι αναφορές στις ΗΠΑ μπορεί, επομένως, να λειτουργούν ως διαδικασία απόσπασης της προσοχής μας από τη γαλλική πραγματικότητα. Ταυτόχρονα, καθώς πολλά από τα πιο σημαντικά βιβλία πάνω σε αυτό το θέμα έχουν δημοσιευθεί στις ΗΠΑ, βασίζομαι συχνά σε αυτή τη βιβλιογραφία. Το ζήτημα δεν είναι να ισχυριστούμε ότι η γαλλική κοινωνία είναι συγκρίσιμη με την αμερικανική. Ούτε όμως και να αποκλείσουμε εξ αρχής αυτή την πιθανότητα. Υπάρχουν ομοιότητες ανάμεσα σε αυτές τις δύο κοινωνίες που συχνά δεν θέλουμε να δούμε. Μερικές φορές, σε πολλά θέματα, η κατάσταση στη Γαλλία είναι μάλλον χειρότερη. Σε κάθε περίπτωση, υπάρχουν ίσως περισσότερα κοινά σημεία ανάμεσα στις δύο χώρες από ό,τι θα θέλαμε να φανταστούμε.

Σκοπός αυτού του βιβλίου είναι να μας ωθήσει να στοχαστούμε τις θεματικές της εξουσίας και της κοινωνίας, έχοντας για εφελκυστικό το θάνατο του Ανταμά Τραορέ. Αυτό μας οδηγεί αναγκαστικά στη διερεύνηση των μηχανισμών που, τηρουμένων των αναλογιών, είναι ενεργοί σε άλλες κοινωνίες και άλλα κράτη.

Αυτό που είχε συμβεί για να προκαλέσει το θάνατο του Ανταμά Τραορέ και αυτό που συμβαίνει έκτοτε είναι έκφανση και αποτέλεσμα συστημάτων εξουσίας και πολιτικών λογικών. Ο Αγώνας Ανταμά είναι το όνομα της πολιτικής που φέρνει στο φως αυτές τις δυνάμεις και τους αντιπαρατίθεται, που επιλαμβάνεται όλων των διαστάσεων που εμπλέκονται σε αυτή την υπόθεση –του θανάτου του Ανταμά Τραορέ και της διαχείρισης του περιστατικού ως χαρακτηριστικού παραδείγματος–, θεωρώντας τις άξονες γύρω από τους οποίους δομείται μια αναλυτική προσέγγιση του κοινωνικού γίγνεσθαι που αποκαλύπτει τη λειτουργία του. Ο Αγώνας Ανταμά είναι επομένως αγώνας γνωσιακός και πολιτικός: ξεκινά από βιωματικές εμπειρίες, συγκεκριμένες οδύνες, υπάρχουσες εξουσίες, κρατικούς μηχανισμούς και εμπόδια στην αντίσταση, στο εκάστοτε τοπικό επίπεδο, προκειμένου να επαναδιαμορφώσει ένα στοχασμό για τις κοινωνίες μας. Στόχος είναι να θορυβηθούν όσες και όσοι πιστεύουν υπερβολικά τους μύθους πάνω στους οποίους έχει θεμελιωθεί ο κόσμος μας και οι θεσμοί του. Και στόχος είναι να επανεφεύρουμε μια ισχυρή πολιτική.

Είναι ένας αγώνας για την αλήθεια – κατ' επέκταση, είναι ταυτόχρονα αγώνας για δικαιοσύνη.

Μία τελική διευκρίνιση: ο Ανταμά Τραορέ σκοτώθηκε από χωροφύλακες. Υπενθυμίζεται, επομένως, ότι οι όροι «αστυνομική βία», «αστυνομική τάξη» ή «αστυνομία» χρησιμοποιούνται σε αυτό το βιβλίο με τη γενική τους έννοια, παραπέμπουν πάντα στις δυνάμεις καταστολής εν γένει, αστυνομία και χωροφυλακή.

Το κείμενο ο Αγώνας Ανταμά είναι γραμμένο από την Ασά Τραορέ και το κείμενο Ρωγμές από τον Ζοφρουά ντε Λαγκανερί. Τα δύο αυτά κείμενα αποτελούν αποσπάσματα από το βιβλίο των Ασά Τραορέ και Ζοφρουά ντε Λαγκανερί, Πως Λειτουργεί η Αστυνομική Τάξη: Ο Αγώνας Ανταμά Τραορέ, το οποίο θα κυκλοφορήσει σύντομα από τις εκδόσεις Τόπος

Σημειώσεις

. Οι λαϊκές συνοικίες (quartiers populaires) βρίσκονται κατά κύριο λόγο σε υποβαθμισμένα προάστια ή στην ευρύτερη περιφέρεια μεγαλουπόλεων. Συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό κατοίκων χαμηλής κοινωνικής προέλευσης, πολλοί από τους οποίους είναι μετανάστες ή Γάλλοι με καταγωγή από χώρες της Βόρειας και Υποσαχάριας Αφρικής που στο παρελθόν ήταν αποικίες ή προτεκτοράτα της Γαλλίας (ΣΤΜ).

. Η λέξη «αγόρια» καλύπτει ηλικιακές ομάδες από την εφηβεία μέχρι την ηλικία των τριάντα. «Νεαρά αγόρια» αποκαλούνται τα ανήλικα (ΣΤΜ).

. Osny, Bois-d'Arcy, Meaux, Villepinte, Fleury: πόλεις ή κοινότητες στην περιφέρεια του Παρισιού με αντίστοιχα Σωφρονιστικά Καταστήματα (ΣΤΜ).

. Μαζικές κινητοποιήσεις σε όλη τη χώρα (Μάρτιος-Σεπτέμβριος 2016) ενάντια σε μια μεταρρύθμιση του εργατικού δικαίου. Η καταστολή των διαδηλώσεων προκάλεσε εξήντα οκτώ τραυματισμούς, από τους οποίους οι δύο ήταν πολύ σοβαροί (ΣΤΜ).

. Το κίνημα των Κίτρινων γιλέκων εμφανίστηκε στα τέλη του 2018 και κορυφώθηκε το 2019. Η καταστολή των διαδηλώσεων προκάλεσε 2.500 τραυματισμούς. Τα πιο σοβαρά περιστατικά περιλαμβάνουν είκοσι τέσσερις διαδηλωτές που τυφλώθηκαν από πλαστικές σφαίρες και πέντε που ακρωτηριάστηκαν από βομβίδες κρότου-λάμψης. Βλ. Amnesty International, «Gilets jaunes en France: un bilan inquiétant», 19 Νοεμβρίου 2019 (ΣΤΜ).

. Persan: κοινότητα στην περιφέρεια του Παρισιού· Val-d'Oise: νομός στη διοικητική περιφέρεια Ιλ-ντε-Φρανς (Ile-de-France), στην οποία υπάγεται και το Παρίσι (ΣΤΜ).

. Τα τελευταία χρόνια, ο αριθμός θανάτων λόγω αμφιλεγόμενων πράξεων των δυνάμεων καταστολής έχει αυξηθεί σημαντικά, ανεβάζοντας το μέσο όρο σε δύο τουλάχιστον θανάτους το μήνα. Βλ.

σχετικές καταμετρήσεις από τη συλλογικότητα Désarmons-les

<<https://desarmons.net/listes-des-victimes/personnes-tuees-par-les-forces-de-lordre>> (ΣΤΜ).

. Ο Malik Oussekin, με καταγωγή από την Αλγερία, χτυπήθηκε με γκλοπ από μέλη αστυνομικής μηχανοκίνητης ομάδας, επειδή θεώρησαν αυθαίρετα ότι συμμετείχε σε μια μαζική φοιτητική διαδήλωση. Ο θάνατός του πυροδότησε εκτεταμένες ταραχές στο Παρίσι. Οι δύο δράστες καταδικάστηκαν σε φυλάκιση δύο και πέντε ετών αντίστοιχα με αναστολή (ΣΤΜ).

. Ο Zyed Benna και ο Bouna Traoré είχαν αντίστοιχα τυνησιακή και μαυριτανική καταγωγή (ΣΤΜ).

. Clichy-sous-Bois: κοινότητα στην περιφέρεια του Παρισιού (ΣΤΜ).

. Ο θάνατος των δύο ανήλικων προκάλεσε πρωτοφανείς ταραχές σε όλη τη χώρα επί τρεις εβδομάδες, αναγκάζοντας την κυβέρνηση να κηρύξει κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Το 2015 οι δύο αστυνομικοί, που κατηγορούνταν για μη παροχή βοήθειας σε άτομο που διέτρεχε κίνδυνο, αθώωθηκαν (ΣΤΜ).

. Ο Abdelwahab Benyahia, με καταγωγή από την Αλγερία, πυροβολήθηκε εν ψυχρώ από αστυνομικό υπό καθεστώς μέθης, ενώ προσπαθούσε να διαχωρίσει δύο άτομα που τσακώνονταν σε ένα μπαρ. Ο δράστης καταδικάστηκε σε κάθειρξη επτά ετών (ΣΤΜ).

. Aubervilliers: κοινότητα στην περιφέρεια του Παρισιού (ΣΤΜ).

. Ο Abdelkader Bouziane, με καταγωγή από την Αλγερία, πυροβολήθηκε από δύο μέλη ομάδας BAC (ειδικές ομάδες καταστολής, αντίστοιχες με τις ΟΠΚΕ), καθώς προσπαθούσε να διαφύγει με το αυτοκίνητό του από αστυνομικό μπλόκο στην περιφέρεια του Παρισιού. Ο θάνατός του προκάλεσε πολυήμερες ταραχές στις γύρω περιοχές. Η υπόθεση αρχειοθετήθηκε (ΣΤΜ).

. Ο Lamine Dieng, Γάλλος με καταγωγή από τη Σενεγάλη, συνελήφθη στο 20ό διαμέρισμα του Παρισιού για επίθεση σε γυναίκα. Κατά την προσαγωγή του σε αστυνομικό τμήμα, ακινητοποιήθηκε για πολλή ώρα πρηνηδόν στο πάτωμα αστυνομικού οχήματος με δεμένα χέρια και πόδια, έχοντας από πάνω του τέσσερις αστυνομικούς, συνολικού βάρους 300 κιλών. Οι αδελφές του ίδρυσαν τη συλλογικότητα Κλεμμένες Ζωές (Vies Volées), για να καταγγείλουν την αστυνομική βία και να χτίσουν δεσμούς αλληλεγγύης με άλλες οικογένειες θυμάτων αστυνομικής βίας. Το 2017 η υπόθεση αρχειοθετήθηκε. Η οικογένεια προσέφυγε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και το 2020 το Δημόσιο δέχτηκε δικαστικό συμβιβασμό, καταβάλλοντας αποζημίωση 145.000 ευρώ (ΣΤΜ).

. Ο Wissam El Yamni, με καταγωγή από το Μαρόκο, συνελήφθη επειδή, όντας υπό καθεστώς μέθης ξημερώματα πρωτοχρονιάς, έριξε απρόκλητα μια πέτρα προς ένα περιπολικό. Ο αδελφός του έγινε συνιδρυτής της συλλογικότητας Επείγον η Αστυνομία Μας Δολοφονεί (Urgence Notre Police Assassine), που καταγγέλλει την αστυνομική βία και τις μεθόδους συγκάλυψής της από τις αρχές. Το 2021 δημοσίευσε το βιβλίο *Wissam Vérité*. Η εισαγγελική έρευνα εκκρεμεί (ΣΤΜ).

. Clermont-Ferrand: πόλη στην κεντρική Γαλλία (ΣτΜ).

. Ο Amadou Koumé είχε καταγωγή από τη Σενεγάλη. Η νεκροψία απέδωσε το θάνατο σε πνευμονικό οίδημα λόγω ασφυξίας και κρανιοεγκεφαλικών κακώσεων. Το 2022 τρεις αστυνομικοί καταδικάστηκαν σε δεκαπέντε μήνες φυλάκισης με αναστολή για ανθρωποκτονία εξ αμελείας (ΣτΜ).

. Ο Aboubakar Fofana είχε καταγωγή από το Μάλι. Ο έλεγχος έγινε σε μια λαϊκή συνοικία στην περιφέρεια της Νάντης, στη δυτική Γαλλία. Ο θάνατός του προκάλεσε πολυήμερες ταραχές στις γύρω περιοχές. Ασκήθηκε δίωξη στο δράστη για θανατηφόρα σωματική βλάβη. Η υπόθεση εκκρεμεί (ΣτΜ).

. Ο Gaye Camara είχε καταγωγή από το Μάλι. Ο θάνατός του επήλθε από αστυνομικά πυρά κατά τη διάρκεια καταδίωξης κλεμμένου αυτοκινήτου. Η οικογένειά του ίδρυσε τη συλλογικότητα Αλήθεια και Δικαιοσύνη για τον Γκαγιέ Καμαρά (Vérité et Justice pour Gaye Camara). Η υπόθεση αρχειοθετήθηκε (ΣτΜ).

. Épinay-sur-Seine: κοινότητα στην περιφέρεια του Παρισιού (ΣτΜ).

. Λευκός και μιγάς με καταγωγή από την Υποσαχάρια Αφρική αντίστοιχα. Οι μητέρες τους ίδρυσαν τη συλλογικότητα Sélo Matisse, ζητώντας αλήθεια και δικαιοσύνη στην υπόθεση του θανάτου των γιων τους. Το 2021 η υπόθεση αρχειοθετήθηκε (ΣτΜ).

. Saint-Maurice Pellevoisin: συνοικία στα όρια της Λιλ, στη βόρεια Γαλλία (ΣτΜ).

. Στη Γαλλία όλες οι συζητήσεις διεξάγονται αρχικά πάντα στον πληθυντικό. Η χρήση ενικού θεωρείται εξαιρετικά προσβλητική (ΣτΜ).

. Isaac Paul, Alice Maruani, «Violences policières: “C’est malheureux mais on rigole des coups et des humiliations”», *Street Press*, 24 Φεβρουαρίου 2017.